

A black and white photograph of a field of tall, thin grasses, possibly reeds or sedges, with bare, dark tree branches visible in the upper portion of the frame. The lighting creates a strong contrast between the bright highlights on the grass and the deep shadows.

PSÍ VÍNO
ANNA BLAŽÍČKOVÁ

TRIÁDA

PSÍ VÍNO

PSÍ VÍNO

Anna Blažíčková

Triáda

© Anna Blažíčková, 2010

Photos © Věra Koubová, 2010

ISBN tištěné knihy 978-80-87256-18-3

ISBN verze PDF 978-80-87256-82-4

Matka už měla na sobě navlečeno to, co nazývala chalát. Dva popelavé hadry na podlahu, ještě svítící novotou, v rozích sešité k sobě. Dírou prostrčila hlavu. Jako kněz ornátem.

– Tak jedem, křikl zvenku otec.

Otevřenými dveřmi se z kuchyně dívám přes předsíň do zahrady. A to je prosinec. Zavírat otec neměl čas. I skleněné dveře na schody byly dokořán. Žlutý ubrus pokrytý igelitem, zelené lino, dlaždice a hnědý běhoun s oranžovým vzorem, svah se skalkou proti vchodu. Úlevný pohled. Když se stavěl tenhle dům, chtěla jsem mít kolem cesty zídku, matka prosadila skalku, že je to levnější a snazší. Byl to dobrý nápad. Kolikrát jsem znenadání od stolu přes talíř zvedla oči a zakoukala se, překvapena její blízkostí, na zaschlý, k podzimku včas nevytrhaný plevel a metlice, vyrážející sněhem, na zelené placky mechu nebo růžové a modré trsy skalniček, jaký byl zrovna roční čas. Různé podoby skalky se navzájem překrývají, pletou se mi, ale jedna zůstává mimo ostatní – jasná, přesná, stále táž.

Bylo pozdě večer, za předsíňovými dveřmi tma hustší než obvykle, obloha zatažená, ani hvězdičky. Jen blesky občas z té temnoty vyřízly zřetelný obraz, barvy ostré a zkreslené, s odstíny do modra a fialova: uprostřed skoro odkvetlé skalky stál keřík rudých květů, rudější než ve dne, jediný, co toho roku vyrostl z celého balíčku semen; ohnivý jazyk nebo planoucí srdce, tak nějak divné měl jméno. Keř jako podpálený bleskem. Vytáhlo mě to až ke sklu předsí-

ňových dveří, stála jsem tam tiše jako myš, venku cloumal vítr větve-
mi a déšť přitloukal trávu k zemi, přes sklo se lily proudy vody,
přesto jsem dobře rozpoznávala divoké, úzkostné zmitání a svíjení
všeho, co bylo slabší než živly. Žluté klikatiny blesků zhasela tma,
rachot roztrásal zemi, ale uvnitř v domě nikoho neprobudil; pěti
ustrášenými smysly jsem vnímala předbouřkové, zdmi uchráněné
teplu domu a jeho ticho.

Spal tu otec, matka, můj muž, děti, sestra a její dvě děti.

Otec s malým valníčkem zastavil těsně u schodů. – Nasedat!

Jsme navlečené. Neohrabané jako mroži. Matka nové tepláky, prv-
ní, které si v životě pořídila. Zvláště pro tenhle účel. Otec začal jezdit
pro mléko po obědě. Léta jezdil ráno, a to ona s ním nemohla jet, po
ránu jí bylo nejhůř. Polehávala, brala prášky a krotila záchvat. Ale
po obědě si troufla, už byla zima, koupila si tepláky a pod kabát uši-
la chalát. Sedly jsme na prkno, položené přes vůz. Otec nikdy ne-
měl dost trpělivosti přibít zesponu napříč na správném místě prkyn-
ko, aby to s námi nemohlo spadnout. Když jsme jeli minule na starý
hřbitov, v zatáčce prkno sjelo a vyklopilo nás do vozu.

Polštáře nahřáté na kamnech. Teplou stranou navrch a přes no-
hy deku. Je prosinec, ale což se dřív nejezdilo na saních celou zimu?

Od školy se nám smáli kluci. Matka po betonové zídce kolem scho-
dů přešla jako provazolezec do odklopené korby. Vymyslela jsem to
já, zeď byla v jedné rovině s vozem, nenamáhalo ji to tolik. Beranice,
rukavice z kůže, prsty zabořené do měkké králičiny. Tak jsem chodi-
la dřív sama do polí. Teď už tak daleko nedojdu, žádné půldenní ces-
ty po zaváté a zmrzlé oranici, pořád rovně, jak se mi zlíbí, jako Ježíš
po vlnách, které napřed učinil nehybnými. Nebylo snadné přejít na
druhý břeh. Přede mnou celý záliv za lesy ukrytého moře, hladina bí-
lá, ledová tříšť. Ledový sníh. A zajíci, hlídkující, panáčkující, hledající
bezpečný úkryt, domorodci té pustiny. Já cizinec. Vetřelec.

Který s nimi chce žít v míru. To oni nevědí. A verze k celému lidskému rodu.

– Ty cesty jsou moje největší radost, řekla matka. Hodina tam a hodina zpátky. Jedou spolu, i když je studený vítr nebo padá sníh s deštěm. Otec musí, matka chce.

Vůz je starý, omšelý jako dna lodí. Dnes ráno v něm otec vozil hnůj, pak uhlí, vnitřek korby je černý od mouru. Vzadu za námi drkotá dvanáct konví, koš s rohlíky a chlebem. A nákup pro ženské z Lišek. Máslo, tvaroh a maso se veze na vesnici.

Přes město lidé koukají, někteří s pochopením. Stará Sedláčková, už léta stůně. Starý ji vozí ven. A dneska tu má dceru, z Prahy. Taková divná existence, něco vyštudovala, ale nedělá nic, nebo dělá? Že sem tak může jezdit.

Za městem je sídliště. Na našich bývalých polích, dědových a ba-

biččiných. Vojáci za ně zaplatili na dané poměry slušně, postavili jsme si barák. Otec na těch polích kdysi zakládal sad. Velkoryse, jak jinak. Pásky jabloní a třešní se táhly přes celé pole, pět set metrů, jeden vedle druhého. Mezi nimi na úzkých pruzích orat, sít, otáčet se s koněm. Babička otci nikdy neodpustila, že jimi zničil pole. Sadařství otec nerozuměl, řezat stromy ho nebavilo, ani hnojit, stříkat a bílit vápnem. Jablka červivěla, ale na podzim jsme jich přece sklídili dost – pro vlastní potřebu, ne na výdělek. Třešně se vedly, ještě teď sem tam nějaká stojí mezi otlučenými baráky na sídlišti, odrbaná kluky. Pole už nemáme, kůň otci zůstal. Vozí s ním smetí z města, dříví, uhlí, písek, a každý den mléko z Lišek, vesnice o šesti číslech, mlékárna se nechce zdržovat oklikou pro pár konví.

Za sídlištěm vedou k silnici tři příčné cesty. U té prostřední kůň sám od sebe přejde přes vozovku na nesprávnou stranu. Je tak zvyklý, kulhá, a tady přestává provoz, zamíří si to na měkkou krajnici. Letos jsme neměli dobrý rok. Matka na jaře dlouho ležela v nemocnici, to nebylo tak zvláštní, byla tam už dobře podvacáté, jenže tentokrát to bylo jiné. Ještě než odjela, kůň Bobík, nejlepší, jakého jsme kdy měli, mladý, stoprocentní, jak říkal otec, všemu zvyklý, čekat, stát pod transportérem, potkávat vozy s jeřábem i žrát v zimě slámu, přitom pěkný, kulatý a vzhledný, děti mu sedaly na hřbet i padaly pod kopyta, nelekal se, nikoho nezranil, stoprocentní kůň, to otec neřekl o žádném jiném, už stál v maštali se zlámanou nohou, ale otec to nevěděl, ještě mu mazal kotník černou masťou, prováděl ho po dvoře a věřil zvěrolékaři, že je to jen zaskočená krev.

Jak se u nás řeklo, že kůň kulhá, už jsem věděla, že je zle. A po každé zatím bylo. Ale otec mi telefonoval do Prahy bezstarostně, to přejde, nemysli na to, pust to z hlavy, dneska mi řekl řezník Mřenka, abych mu zkusil zvednout zdravou nohu, jestli bude stát na té bolavé, kost není zlámaná, a stál, jak pěkně! Otec nedokázal podávat špatné zprávy. Bobík kulhá, za týden budu jezdit.

Kůň přešel na nesprávnou stranu. Ne Bobík, ten nový. Rajka. Už zase kulhá.

– Tuhle tady takhle jedu, řekl otec, – a přede mnou esenbák. Pane Sedláček, jak to jedete, neznáte předpisy? Jak chce kobyla, povídám mu. Bolí ji nohy.

– A von?

– Nic. Smál se.

Z pravé strany, za sídlištěm, poslední výběžek města. Továrna. Z levé, ještě kus cesty, nový hřbitov. A pak už jen pěkná, rovná silnice, na Lišky z ní za hájkem odbočuje jílová polní pěšina. Silnice sama znenadání končí v lese. Nad řekou. V těch místech měla stát přehrada, v plánech se našly chyby, stavět se nezačalo. Ale silnice zůstala, poněvíc pro potřeby mého otce. Stěží tu přejede něco jiného než on s koněm. Ve dvou ze šesti baráků ve vsi bydlí stařeny, které do města nechodí. Ostatní vesničané málokdy.

Z továrny vyjela proti nám motorka. Starý, rovný muž, v pohledu tupé, vyčkávavé nepřátelství, předem zahrnující všechno. Po válce u nás na silvestra popíjel a vyprávěl o Buchenwaldu. Jak jen tak tak odtud vyvázl. Šťastný a kamarádský. Ale začalo se mu příliš dobře vést. Jeho dcera chodila se mnou do školy, byla starší, propadala, až se nakonec dostala do naší třídy. Potom rychle vystudovala, rychleji než my ostatní, stala se ředitelkou školy. Její bratr kapitán, major, podplukovník. Dávno s námi nemluvili. Jen jejich maminka nebyla pyšná, taky se těšila z úspěchu dětí, to určitě. U ní to procházelo. Už dva roky je mrtvá, s tou jsem se bavívala často, potkávaly jsme se v polích, trhala vnukům léčivé byliny do školy na sušení, vytahovala z košíku mateřídoušku, abych se podívala, jak špatně se trhá, i s kořeny. Pak šla na operaci, po ní bledší než dřív stála mezi vrátky s háčkováním v ruce, ukazovala mi, jak už pokročila. Snad ta operace pomůže, říkaly jsme. To víte, ze začátku je po ní člověk slabej.

Dečky i nádor pomalu rostly. Její druhá dcera, na ni podobná, nejstarší z dětí, mi vyprávěla, že matka byla nakonec v nemocnici klidná. Říkala své dceři – nedělej si z toho nic, neplač. Do rakve mi dej ty černé krajkové šaty, chodila jsem v nich s otcem do bálu, a do bálů já chodila moc ráda.

Kývli jsme mu na pozdrav. Kývnutím odpověděl. Před půl rokem jsem ho potkala, ten je asi hodně nemocný, myslela jsem si. Vlekl nohy, oči vpadlé, jako by nic neviděl. Jen nějakou hroznou, utkvělou představu. Později jsem pochopila. To nebyl nemocný on. Stonala jeho dcera, ta pražská, ředitelka.

– Vidíš, řekl otec, – jistě mi závidí. Myslí si, ten tu má dceru, a já – Umřela před čtrnácti dny. Na rakovinu krve, té špatné po matce.

Jsem taky kantorka, bývalá. Páter vyklouz. A také jsem něco zdědila po matce – nemoc, kterou měla i její matka. Pár let vím, jak vypadá. Dřív jsem matce její potíže zazlívala, i to, že o nich mluví. To chce pevnou vůli, říkala jsem jí, mně by se to stát nemohlo.

Jednou po obědě jsem si zdřímla, probudila se a srdce se rozběhlo. První ozvání se nemoci, o které jsem pak měla příležitost dovědět se mnohem víc. Matka ji dostala v padesáti, babička v šedesáti, já v třiatřiceti.

Matka, taková chrustinka. Ještě by tu mohla být nějaký rok. S tou její šílenou láskou. Zasloužit si ji nemožné, pravé utrpení. Jenže. Něco po celý život stejného, od prvních dní, její postel stála léta le-toucí vedle mojí. Pořád tak vedle sebe spíme, když přijedu za ní. Jednou, a to je nedávno, byla její postel prázdná, ona jako obvykle v nemocnici. Věděla jsem o tom i ve spaní, cítila jsem se jako bezmocný, opuštěný pták, něco hrozného, neurčitého, ale mocného ke mně ze všech stran mohlo a už se mě také zmocňovalo, vytrhávalo z hnízda, táhlo k sobě vzhůru. Così ostrého se do mne zarývalo, a já jsem se nemohla ubránit, co mě vždycky chránilo, bylo pryč, postel vedle mne byla prázdná. Probudila jsem se a strach ze mne opadával, ale šťastné, okamžité uklidnění nepřišlo.